

GA YAW GA YAW TEAM

BYGGER MED, IKKE FOR

Hvordan kan arkitektur bidra til bedre kår for fattige mennesker? Landskapsarkitekt Line Ramstad har ikke svaret, men hun tror på samarbeid med de som faktisk skal bruke byggene.

TEKST
OG FOTO:

Anne-Lise Aakervik
Fritidsjournalist

– Jeg tror veien å gå innen bistand er å hjelpe folk slik at de kan hjelpe seg selv. Dette er det jeg forsøker å gjøre gjennom Ga Yaw Ga Yaw, sier Line Ramstad.

I slutten av januar arrangerte hun sammen med teamet sitt en workshop for norske arkitekter og landskapsarkitekter for å formidle dette. Stedet var Noh Bo, en liten flyktninglandsby på grensa til Burma nordvest i Thailand. Her bor det hovedsakelig Karen-folk, som er en burmesisk minoritet. Det konkrete målet for prosjektet var å bygge klasserom for områdets eneste videregående skole for flyktninger.

Landskapsarkitekten hadde jobbet mange år i Trondheim da hun bestemte seg for å gjøre noe annet. Sammen med to arkitektstudenter reiste hun i 2008 til Noh Bo for å bygge hus for et barnehjem. Her startet de med blanke ark og mente at det måtte være mulig å lage hus i tradisjonelle byggematerialer, men med et moderne uttrykk. De fem sovehusene har i ettertid fått mye oppmerksomhet og vunnet en rekke priser.

– Det var en spennende tid. Vi leide et hus i landsbyen og ble kjent med både folket og hvordan livet som Karen-flyktning er, forteller Line Ramstad.

Team Ga Yaw Ga Yaw

Da byggeoppdraget for barnehjemmet var over, valgte de å skilles som gruppe, og mens guttene har gått videre som Tyin Tegnesteue, ble Line værende igjen i landsbyen.

– Jeg fikk spørsmål om jeg ville være igjen og bygge mer sammen med noen av arbeiderne. Dette var en utfordring jeg ikke kunne si nei til. Ga Yaw Ga Yaw team var en realitet. Jeg hadde rett og slett blitt glad i disse folkene og følte jeg hadde mye ugjort her. Jeg oppdaget også at min måte å være på og tenke på, passet med deres.

Hun sprekker opp i et smil. Det er forresten sjelden langt unna.

– Gjennom arbeidet vårt bruker vi mye tid og ressurser på planlegging. Det er viktig for oss som organisasjon at både menigmann og de som bestemmer i landsbyen, er innforstått med arbeidet vi gjør. Det betyr at vi må være fleksible og åpne for justeringer, sier Line. – Så langt er de lokale tilbakemeldingene vi har fått på prosjektene våre, bare gode.

Noh Bo ligger en dagsreise fra Bangkok. Etter åtte timer på buss er det fremdeles to timer bak på en pick-up. I landsbyen ble vi varmt tatt imot av Lines kolleger og «familie». De neste 12 dagene var gruppa være med på alt i en byggeprosess: idékonkurranse, modellbygging, materialinnhenting og produksjon samt bygging. Et unikt prosjekt som betyr kort vei fra idé til produksjon. Og som arkitekt Kristin Jahr Hilde sier:

– Det går så fort her. Jeg har vært arkitekt i fire år, og ikke noe av det jeg har tegnet, har blitt bygd ennå. Jeg har vært i Noh Bo i fire dager, og vi er allerede i gang med å bygge.

De første dagene går med til befarung av tomt, idékonkurranse og utarbeiding av skisser og modeller – nordmenn og karener blandes og skal finne måter å snakke sammen på. Ikke alle kan engelsk. Deretter

Adobestein danner tre av fire vegger i klasserommene. Den fjerde skal være bambus.

peker rektor på skolen ut vinnerutkastet. Så er det å brette opp ermene. Det bygges.

I forkant av workshopen brukte Line Ramstad mye tid på å forklare landsbyledelsen hva hensikten var. Ga Yaw Ga Yaw har flere byggeprosjekt på gang denne våren.

– Vi valgte å bygge klasserommene nå fordi det var en oppgave som ga oss utfordringer og frihet med tanke på design og materialbruk.

Kjernen i Ga Yaw Ga Yaws filosofi er bærekraft.

– Vi har fokus på økologi, økonomi og kultur, sier Line. – Derfor streber vi etter å bygge på naturens og de lokales premisser.

Det betyr å bruke det som er gratis, eller som kan lages med enkle midler.

Byggematerialer som planker og stolper er mangelvarer og vanskelige å få tak i.

– Altfor ofte kommer det vestlige organisasjoner hit og bare gjør ting etter eget hode. Ofte ser vi at det ikke fungerer fordi de ikke er flinke nok til å samarbeide med de som bor her, og som skal bruke byggene. Jeg vil at mine kolleger skal bli sikre på egen kunnskap i slike møter, sier Line. – De kan veldig mye som er viktig for hvordan man bygger her, med dette klimaet og ikke minst økonomien. Det

var også et mål med workshopen.

– Dette er artig, sier Svein Ola Sognli, erfaren entreprenør fra HENT, og diskuterer plassering av bærestolper med Peter.

Verken prosjektstørrelse eller arbeidsmetodikk kan sammenlignes med det som gjøres i HENT. Og Sognli lar seg imponere over hvordan de løser oppgavene med enkle hjelpemidler.

Nærhet til materialer

Slik prosjektet er lagt opp, jobber nordmenn og karenerne i team på lik linje. Men når det kommer til materialer, entrer vi fremmed land. En gruppe drar til skogs og henter bambus, en annen går i gang med å lage adobestein. En enkel og gratis måte å lage stein på, fremfor å kjøpe betongblokker. Nærheten til materialene kan ikke bli tettere. I et

Alt arbeidet er manuelt. Her graver Celin Fossås skaret hull til pølene sammen med Stay Pah.

Rektor på skolen inspiserer forslagene sammen med Line. Hun har det avgjørende ordet.

øyeblikk mens hun måker sand i sekker, sier arkitekt Hilde Stedje:

– Det er fint å se materialene bli brukt. Vi henter sand fra elvbredden og bambus fra skogen og bærer de rett inn på byggeplassen.

– Det er en unik opplevelse å være her, sier landskapsarkitekt Gunvor Huseby mens hun murer adobestein i solsteiken. – Det er også interessant å få så nær kontakt med materialene og se og følge hvordan de oppfører seg. Det viktigste vi kan gjøre, i tillegg til å arbeide sammen, er å vise at vi respekterer og verdsetter arbeidet våre lokale «kolleger» gjør. Det vi med vår fagkunnskap kan gjøre, er å se kvalitetene i det tradisjonelle byggearbeidet og ta dem med inn i et mer moderne uttrykk.

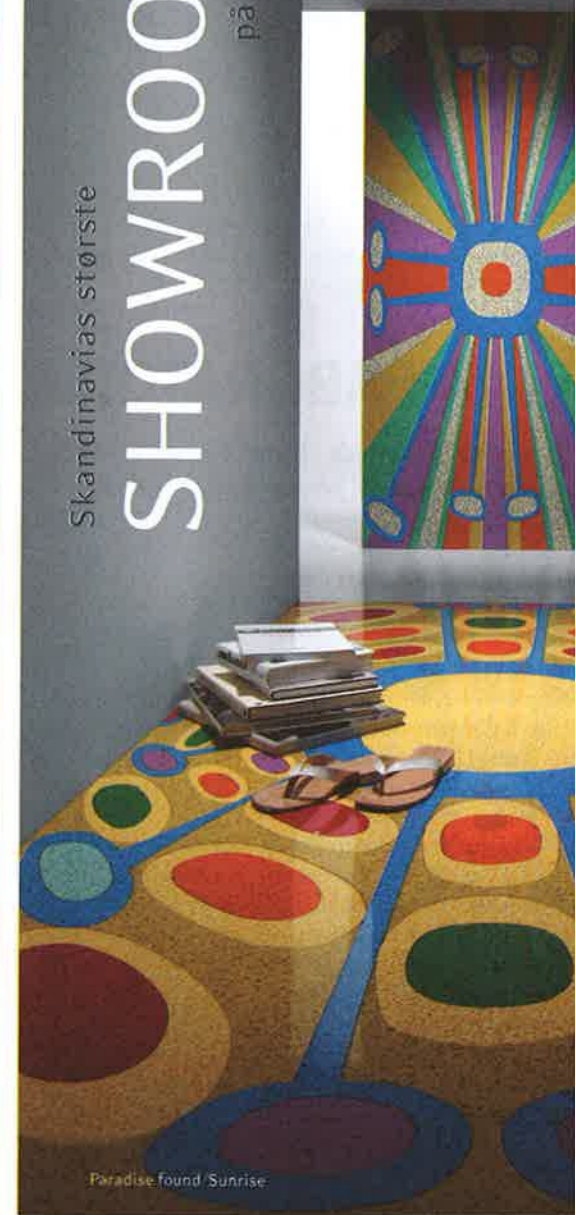
Klasserommene ble ikke ferdig på de 12 dagene gruppa var i Noh Bo, men via bloggen til Ga Yaw Ga Yaw fulgte vi med på ferdigstillelsen av bygget. I slutten av februar var taket på plass. ■

Se også side 44 for reiserapport fra workshopen i Noh Bo.

Skandinavias største

SHOWROOM

på 450m²

Paradise found/Sunrise

FAGFLIS
Fagflis ARKITEKTSHOWROOM

Sogvæn 21A, 0488 Oslo, Tlf 22 85 11 40, www.fagflis.no, Mar 16 09:30

Hovedsponsor av OAF